

Βασίλειος Χ. Μούσας
Δρ. ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ, ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΜΗΧΑΝΙΚΟΥΣ ΜΕ ΤΗ **FORTRAN 95/2003**

- ◆ ΜΕ ΠΑΝΩ ΑΠΟ 50 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΤΟΙΜΑ ΠΡΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ
- ◆ ΧΩΡΙΣΜΕΝΟ ΣΕ ΔΥΟ ΜΕΡΗ, ΓΙΑ ΑΡΧΑΡΙΟΥΣ & ΠΡΟΧΩΡΗΜΕΝΟΥΣ
- ◆ ΚΑΛΥΠΤΕΙ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ FORTRAN ΑΠΟ ΤΗΝ 77 ΕΩΣ & ΤΗΝ 2003

Η ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ FORTRAN ΠΑΡΕΧΕΙ ΕΠΙΠΛΕΟΝ:

- ◆ ΑΡΙΣΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΆΛΛΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ
- ◆ ΓΛΩΣΣΕΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

ΕΩΣ 10 ΦΟΡΕΣ ΤΑΧΥΤΕΡΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗ
ΩΝ ΑΛΓΟΡΙΘΜΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΆΛΛΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ
ΔΗΡΕΙΣ & ΑΞΙΟΠΙΣΤΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ
ΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΙΩΝ

*Προγραμματισμός
για Μηχανικούς*

με τη

FORTRAN 95/2003

005.133

ΜΟΥΣΑΣ

ΔΩΡΕΑ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Χ. ΜΟΥΣΑΣ

Τ.Ε.Ι. ΑΘΗΝΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Αρ. εισ. 63845

*Προγραμματισμός
για Μηχανικούς*

με τη

FORTRAN 95/2003

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΙΩΝ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΙΩΝ
Συμπληγάδων 7, 12131, Περιπέτεια τηλ.: 210.57.47.729, 210.57.68.853, FAX: 210.57.51.438 e-mail address: ion_publ@hol.gr, http://www.iwn.gr
Βιβλιοπωλείο: Σόλωνος 85, 10679, Αθήνα τηλ.: 210.33.87.570, FAX: 210.33.87.571

Ο πιο γότυπος που εικονίζεται δίπλα χρειάζεται μια εξήγηση. Σκοπός του είναι να συνεγείρει τον αναγνώστη πάνω στον κίνδυνο που παρουσιάζεται για το μέλλον της συγγραφής, ειδικότερα στο περιβάλλον των Τεχνικών και Επιστημονικών Εκδόσεων από τη μαζική ανάπτυξη της φωτοαντιγραφής.

Ο Κώδικας των πνευματικών δικαιωμάτων (νόμοι 2121/93 και 2557/97) απαγορεύει την φωτοαντιγράφηση χωρίς την άδεια των εχόντων τα δικαιώματα του βιβλίου.

Άρα αυτή η πρακτική η οποία είναι γενικευμένη σε Εκπαιδευτικά Ιδρύματα προκαλεί μια απότομη πτώση της αγοράς των βιβλίων και των περιοδικών σε σημείο που και για τους συγγραφείς η δυνατότητα δημιουργίας νέων έργων και εκδόσεών τους βρίσκεται σήμερα σε κίνδυνο.

Υπενθυμίζουμε ότι κάθε αναπαραγωγή της παρούσας έκδοσης μερική ή ολική απαγορεύεται χωρίς την άδεια των δημιουργών της.

*Επιμέλεια Κειμένων
Ατελιέ Γραφικών Εκδοτικού Ομίλου "ΙΩΝ"*

© 2006: - Εκδόσεις "ΙΩΝ" Στέλλα Παρίκου & ΣΙΑ Ο.Ε.

ISBN 960-411-567-7

Ο εκδοτικός οίκος έχει όλα τα δικαιώματα του βιβλίου. Απαγορεύεται η αναπαραγωγή του οποιουδήποτε τμήματος αυτής της εργασίας που καλύπτεται από τα δικαιώματα (copyright), ή η χρήση της σε οποιαδήποτε μορφή, ή με οποιονδήποτε τρόπο - γραφικό ή ηλεκτρονικό, ή μηχανικό, συμπεριλαμβανομένων των φωτοτυπιών, της μαγνητοφώνησης και των συστημάτων αποθήκευσης και αναπαραγωγής - χωρίς τη γραπτή άδεια του εκδότη.

Αφιερώνεται σε δύο μουσες,
τη Ναυσικά και τη Δανάη,
για το κουράγιο που μου έδωσαν
και την υπομονή που έδειξαν.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στη φυσική μας γλώσσα χρησιμοποιούμε μόνο μερικές εκατοντάδες λέξεις για τη καθημερινή μας επικοινωνία ενώ αναγνωρίζουμε πολλές χιλιάδες τις οποίες χρησιμοποιούμε σε πιο ειδικές περιπτώσεις, ανάλογα με την εμπειρία που διαθέτουμε. Το ίδιο συμβαίνει και με τις γλώσσες προγραμματισμού. Ήνα μέρος τους θεωρείται βασικό και χρησιμοποιείται από όλους σε κάθε πρόγραμμα απλό ή σύνθετο, ενώ ένα άλλο μέρος τους εφαρμόζεται μόνο σε ειδικές περιπτώσεις προγραμμάτων και από πιο έμπειρους προγραμματιστές. Για το λόγο αυτό, το βιβλίο χωρίζεται σε δύο μέρη.

Το πρώτο μέρος ασχολείται με τα βασικά στοιχεία της γλώσσας προγραμματισμού, με τα οποία μπορεί να καταπιευαστεί η πλειοψηφία των επιστημονικών εφαρμογών που χρειάζεται ένας μηχανικός. Το πρώτο μέρος απευθύνεται αφ' ενός σε σπουδαστές με το στοιχειώδες (για μηχανικούς) μαθηματικό υπόβαθρο, οι οποίοι μαθαίνουν να λύνουν προβλήματα μηχανικών με προγραμματισμό, αφ' ετέρου σε μηχανικούς που είναι αρχάριοι στη Fortran ή τον προγραμματισμό γενικότερα.

Το δεύτερο μέρος παρουσιάζει πιο σύνθετα στοιχεία και προχωρημένες μεθόδους της κάθε γλώσσας για απαιτητικότερες εφαρμογές και για πιο έμπειρους προγραμματιστές, απαιτεί δε, μεγαλύτερο μαθηματικό και τεχνικό υπόβαθρο. Οι προχωρημένες μέθοδοι προγραμματισμού μιας γλώσσας, αν και δεν χρειάζονται συνήθως στους 'απλούς χρήστες-προγραμματιστές', είναι απαραίτητες για τους μηχανικούς που ασχολούνται με την 'έρευνα & ανάπτυξη' και με τη δημιουργία ολοκληρωμένων τεχνικών λύσεων και εφαρμογών.

Στο βιβλίο αυτό, αλλά και στη διδασκαλία του μαθήματος, δίνεται περισσότερη έμφαση στο να αποκτήσει ο εκπαιδευόμενος γενικές τεχνικές προγραμματισμού που θα του είναι χρήσιμες σε όλη τη διάρκεια της σταδιοδρομίας του. Αυτό γίνεται κατ' αρχήν σε επίπεδο γλώσσας και περιβάλλοντος, με την υιοθέτηση διεύθυνών τυποποιήσεων και την αποφυγή ειδικών υλοποιήσεων ή εξαιρέσεων, και στη συνέχεια, σε επίπεδο τεχνικής με το να δίνεται έμφαση σε διομές που είναι κοινές σε όλες τις σύγχρονες γλώσσες. Ήτοι ο εκπαιδευόμενος θα είναι ικανός στο μέλλον να γράψει προγράμματα σε οποιοδήποτε Η/Υ αλλά και σε όποια άλλη γλώσσα του ζητηθεί, εφόσον γνωρίζει τις διαφορές της και τους συντακτικούς κανόνες της.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μέρος 1ο: Βασικός Προγραμματισμός	11
Εισαγωγή στη Fortran	13
Ιστορικά στοιχεία	14
Η διαδικασία του προγραμματισμού	16
Εντολές και προγράμματα	20
Τύποι δηλώσεων και δεδομένων	32
Αριθμητικές πράξεις & συναρτήσεις βιβλιοθήκης	37
Εντολές εισόδου, εξόδου & μορφοποίησης	42
Απλές εφαρμογές και προγράμματα	49
Εντολές επανάληψης (Βρόγχοι)	64
Εφαρμογές και προγράμματα με εντολές επανάληψης (DO)	74
Εντολές ελέγχου	92
Εφαρμογές και προγράμματα με εντολές ελέγχου (IF)	103
Μητρώα και Πίνακες	118
Εφαρμογές και προγράμματα με μητρώα & πίνακες (ARRAYS)	128
Υποπρογράμματα και συναρτήσεις χρηστών	145
Εφαρμογές και προγράμματα με τη χρήση υποπρογραμμάτων	150
Πιο σύνθετες εφαρμογές σε βασικά προβλήματα μηχανικού	165
Μέρος 2ο: Προχωρημένος Προγραμματισμός	181
Εισαγωγή	183
Τύποι δεδομένων	184
Εντολές επαναλήψεων και ελέγχου	194
Μητρώα και πίνακες	202
Προγραμματιστικές μονάδες	211
Εντολές εισόδου, εξόδου (I/O)	218
Δομές τύπων δεδομένων – Αντικείμενα	228
Αναβαθμίσεις στη Fortran 2003	230
Αλγορίθμική, φευδοκάδικας, & διάγραμμα ροής	250
Μέρος 3ο: Παραρτήματα	259
Παραρτήματα	261
Παράρτημα Α: Χαρακτήρες ASCII	262
Παράρτημα Β: Συναρτήσεις βιβλιοθήκης (Intrinsic Procedures) της FORTRAN	264
Παράρτημα Γ: Εξωτερικές βιβλιοθήκες CXML (BLAS, LAPACK), IMSL	284
Παράρτημα Δ: Εντολές & Συναρτήσεις της παλαιότερης FORTRAN 77	287
Παράρτημα Ε: Περιβάλλον ανάπτυξης προγραμμάτων Fortran	294
Παράρτημα ΣΤ: Βιβλιογραφία και δικτυακοί τόποι	301
Παράρτημα Ζ: Συμβολισμοί του βιβλίου	305

